

Skovdyrkeren

Nr. 97 - september 2024

ØERNE

Professor frygter at rewilding kan skade biodiversitet

93-årig med skov
og eget savværk

EU stiller nye krav
til skovninger

Ny bakterie skaber
bekymring

SKOVDRKERNE

Flere vil rejse skov 2

Kort nyt 3

Skovejer med eget savværk 4

Startede maskinfabrik i hønsehuset 8

Nye skatteregler for naturejendomme 9

Rewilding kan skade dansk biodiversitet 10

Stor interesse for biodiversitetsskov 14

Nye EUDR-regler 15

Gratis ekskursion for skovdyrkere 16

Ny bakterie skaber bekymring 18

Få penge til permanent brak 20

Flyttedag for juletræfolk 21

Forsidebilledet: Professor emeritus Bent Odgaard betegner rewilding som et stort forsøg. Han savner faglig dokumentation for effekterne. Hvis rewilding udrulles massivt, vil det risikere at skade den danske biodiversitet, vurderer han. **Foto:** Jens Mathiasen

Landbrugsstyrelsen har modtaget ansøgninger for knap 41 millioner kroner.

Flere har søgt tilskud til skovrejsning

Flere lodsejere har valgt at søge om tilskud til skovrejsning sammenlignet med de sidste to år. Det oplyser Landbrugsstyrelsen, efter at årets ansøgningsrunde er afsluttet.

Efter nogle år med faldende interesse for den offentlige skovrejsningsordning, ser det nu bedre ud.

I år har Landbrugsstyrelsen modtaget ansøgninger for knap 41 millioner kroner. Det er højere end de seneste par år. I 2023 og 2022 blev der søgt for henholdsvis 28 millioner kroner og 34,5 millioner kroner.

- Vi har fået 105 ansøgninger ved årets ansøgningsrunde. Der er samlet set søgt tilskud til skovrejsningsprojekter for omkring 40,9 millioner kroner. Vi forventer, at projekterne på sigt vil kunne bidrage med omkring 1.040 hektar ny skov til glæde og gavn for vandmiljø, natur, klimaet samt vores drikkevand, oplyser Landbrugsstyrelsen.

Nåleskov udgør 400 hektar. Det svarer til cirka 39 procent af det ansøgte skovareal.

Jyske kommuner topper

Det er jyske kommuner, som topper listen over flest projekter. Viborg, Varde og Ikast-Brande ligger i top med henholdsvis 150,112 og 111 hektar kommende skov.

Det primære formål med privat skovrejsning er at forbedre vandmiljøet via reduktion af kvælstof til søer, fjorde og indre farvande.

Tilskudsordningen til privat skovrejsning er en del af den danske CAP-plan 2023-2027. Ordningen er 80 procent finansieret af EU.

-jma

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger

Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Kristian Gernow

Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne

Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Årets skovdyrker blev hædret

I sommer afviklede Skovdyrkerne personaleseminar. Traditionen tro blev Årets Skovdyrker hædret ved arrangementet.

I år tilfaldt hæderen skovfoged Jesper Nørgaard Petersen, Skovdyrkerne Syd. Han har været ansat i Skovdyrkerne siden 1990.

Prisen blev overrakt af sekretariatschef Kristian Gernow. Her blev Jesper Nørgaard fremhævet som fagligt stærk og en særdeles god og vellidt kollega.

- Han er arbejdsom og dedikeret i sit arbejde, og går højt op i foreningens ve og vel. Han besidder stor faglighed. Han er et ordentligt menneske, som man altid kan stole på i både modgang og medgang.

- Han ved næsten alt om alt, der rør sig i skoven og har oprigtig interesse for skoven og skovdyrkingen, lød det blandt andet fra de kolleger, som har været med til at pege på Jesper Nørgaard Petersen.

Prisen som Årets Skovdyrker er speciel, fordi det er kollegerne, som indstiller kandidater til prisen. Der bliver blandt andet lagt vægt på, at Årets Skovdyrker skal være en kollega, som ved sin særlige indsats eller indstilling har flyttet andre, støttet op – eller på anden vis har gjort en markant forskel.

Jesper Nørgaard Petersen blev hædret som Årets Skovdyrker ved personaleseminaret tidligere på sommeren. Foto: Jens Mathiasen

Husk indberetning af gødning

Vær opmærksom på indberetning af gødningskvoteberegning. Her er fristen 10. september 2024.

Alle, der køber afgiftsfri gødning eller har et areal over 10 hektar med en afgrøde med gødningsnorm, skal lave gødningskvoteberegning som indsendes årligt.

Kvoteberegningen for dyrkningsåret 2023/2024 danner grundlag for gødningsregnskabet, der indsendes senest 31. marts 2025.

Undlader man at indsende kvoteberegningen, giver det problemer med gødningsregnskabet, da der ikke er en kvote at fratække fra ejendommens gødningsforbrug.

Skov kan have to forskellige afgrødekoder. Der er nu en med gødningsnorm og en uden. Der kan vælges frit, hvis man ønsker at anvende skovens begrænsede kvælstofkvote. Juletræer og pyntegrønt har altid gødningskvote.

Flere danskere bliver stedt til hvile i skoven.

Flere vil begraves i skoven

Virksomheden Skovbegravelse har siden 2018 arrangeret skovbegravelser. Indtil videre er 1.000 danskere blevet stedt til hvile i skoven, men der er mange flere på vej.

Det fortæller direktør Jannik Ahlefeldt-Laurvig til dr.dk.

- Vi er blevet overvældet over interessen for skovbegravelser. Vi har daglige efterspørgsler, og mange synes, det er dejligt, at der stilles skov til rådighed til begravelse, siger han.

Der er lige nu 22 lokationer til skovbegravelser gennem virksomheden Skovbegravelse. Men flere er på vej og mangler blot de sidste godkendelser.

Nu skal der regnes på skovenes samfundsmæssige betydning.

Skovenes samfundsmæssige betydning under lup

Før sommeren landede en ny trepartsaftale på Christiansborg.

Som et led i den aftale er der lagt op til, at der skal rejses 250.000 hektar ny skov i Danmark over de kommende 20 år.

Spørgsmålet er hvilken samfundsmæssig værdi, de nye skove bidrager med. Det spørgsmål skal nu kulegraves i et nyt forskningsprojekt under titlen 'Nye skove, nye værdier, nye steder', skriver Københavns Universitet i en pressemeddelelse ifølge Wood Supply.

Som en del af projektet skal der blandt andet regnes på effekter indenfor træproduktion, landbrugsproduktion, vandmiljø, klima, biodiversitet, rekreation, jagt og drikkevand.

- Vi er meget spændte på at komme i gang med dette projekt, der vil levere værdifuld information til beslutningstagere og interessenter om effektive strategier for målrettet bæredygtig arealforvaltning og bidrage til, at den planlagte skovrejsning også giver os klima- og natur-effekter, udtaler professor ved Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Mette Termansen, som står i spidsen for projektet.

Forskningsprojektet finansieres af Villum Fonden.

Skoven er det tætteste man kommer på evigheden

93-årige A.P. Hansen er et livstykke. Han er politiker, tidligere borgmester og iværksætter. Han har levet meget, og igennem hele tilværelsen har skoven haft en central plads.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

I 1864 lå prøjserne i Sottrup skov, inden de angreb Als. Men A.P. Hansen har fået skåret en fin prøjsisk træsoldat, som i mange år har stået og sovet i skoven. Soldaten nåede givetvis ikke med over sundet, da prøjserne angreb Als.

- Kom ind, runger det igennem den højloftede stue.

Stemmen er markant og tilhører 93-årige A.P. Hansen.

Han byder indenfor i den gamle færgekro ved Als Sund i Sønderjylland. Herfra har han og konen Ester haft deres base siden 1960'erne.

A.P. Hansen hedder Arne Peder til fornavn.

- Men skriv A.P. Det navn har jeg altid brugt, siger han.

A.P. sidder i en solid træstol ved sit spisebord. Store vinduer indrammer udsigten ud over Als Sund, hvor sejlbåde med tyske og danske flag passerer forbi.

- Vi har boet her siden 1960'erne. Jeg satte selv huset i stand for mange år siden, fortæller han.

Opvokset med skov

A.P. Hansen har været skovejer siden starten af 1970'erne. På det tidspunkt køber han en landbrugsejendom. Med i handlen følger parceller i Sottrup skov nord for Sønderborg.

- Jeg har fire parceller og et par lidt mere regulære stykker skov. Der er i alt ni hektar. Skoven er en 12-favne skov, som stammer fra udstykningen i syttenhundredetallet. Den er udmatrikuleret i små aflange parceller. Det vil sige, at gårdene har haft en parcel, der er 12 favne bred – efter sigende så bred at en stiv vogn kunne vende i skoven, siger han.

- Der er også parceller, som er den halve bredde, nemlig seks favne. De har fra

93-årige A.P. Hansen glæder sig over sine parceller i Sottrup skov ved Sønderborg.

gammel tid tilhørt husmændene, fortsætter han.

Han har flere gange forsøgt at købe flere parceller.

- Men ingen vil sælge. Jeg kan ikke købe mere til, selvom jeg gerne vil, siger han.

Skovinteresse hele livet

A. P. Hansen er vokset op ved Næstved, og han har fået skovinteressen ind fra barnsben.

- Min far var agronom, og han var også menighedsrådsformand i Rønnebæk. Han var tilsynsførende for den skov, der hørte til kirken. Jeg kan blandt andet huske, at vi under krigen kørte ud i skoven og savede brænde til præsten, fortæller A.P. Hansen.

Han filosoferer et øjeblik over ophavet til sin store skovinteresse.

- Det var min far, der gav mig interessen for skov. Han lærte mig om træarter, vækst, sygdomme og så videre. Igennem

sin agronomuddannelse var han ekspert indenfor området. Jeg synes det var enormt spændende at lære om skov og skovbrug, siger han.

- Faktisk kan det godt ærgre mig lidt, at jeg ikke har givet mine egne børn den samme glæde for skov, tilføjer han.

Borgmester i ni år

A.P. Hansen er kvik, og når han taler, står vittige bemærkninger i kø.

Han har frit udsyn ned igennem sin tilværelse. Uden vaklen fortæller han om begivenheder, politiske magtspil og vigtige årstal fra sin tilværelse.

Politik har fyldt meget.

I 1997 blev han Venstre-borgmester i Sønderborg – efter 52 års socialdemokratisk styre. Den post havde han i ni år.

- Jeg var næsten 70 år, da jeg kom til. Det var nogle fantastisk spændende år. Vi fik udrettet meget, siger han.

Han nævner blandt andet, at han lykkedes med at få bygget Alsion. Det er et stort center i første række ud til Als Sund. I første omgang skulle det huse Syddansk Universitet.

- Men midt i processen henvendte symfoniorkestret sig til mig. De manglede et sted at spille. Derfor fik vi integreret en fantastisk koncertsal i bygningen. Det er blevet et meget vellykket hus, som nu samler borgerne i Sønderborg, siger han.

Han læner sig tilbage og kigger ud over sundet. Tankerne render baglæns.

- Årene i politik var fantastisk spændende. Det var de virkelig. Men til tider ➔

A.P. Hansen købte et savværk for 25 år siden. Det har været hans hobby igennem flere årtier. Her saver han planker op til borde, hylder og lignende, som afsættes til lokale. Kunderne spænder vidt, og der bliver produceret alt fra tøndes til sengeben af det savede træ.

→ var det også umenneskeligt hårdt. Der var vel et par weekender om året, hvor der ikke var opgaver. Som borgmester er man på hele tiden, siger han.

Den politiske interesse har han haft fra helt ung. Faktisk var han på et tidspunkt medlem af to ungdomspartier.

- Jeg er venstremand, så selvfølgelig var jeg med i VU. Men jeg fandt ud af, at pigerne i KU var noget kønnere. Så derfor meldte jeg mig også ind i KU. Det kunne man sagtens dengang, fortæller han.

Glad for skoven

- Nå, vi skal op i skoven, det skal vi altså, fastslår A.P. Hansen og rejser sig fra bordet.

Bentøjet bøvler lidt efter en ledbånds-skade. Men med stok og rolige skridt kommer han afsted.

- Ja, tænk engang. Så har jeg været venstremand hele mit liv og så ødelægger jeg endda mit venstre ben. Altså hvor uheldig kan man være, griner han.

På vejen derop fortæller han, at han al-

tid gerne har villet eje skov.

- Jo, for mig er der to ting, som er lykken her i livet. Det er familien og familie-firmaet – men også det, at være skovejer og få mulighed for at arbejde med mine egne træer.

- At have skov er vel det nærmeste, man kommer evigheden her i tilværelsen. Skoven stod der for tusindvis af år siden – og den bliver ved med at være der, når vi ikke er her længere, siger han.

A.P. Hansens skov består primært af stor gammel bøg. Der står fortsat ask imellem, men som de fleste andre steder er asken ramt af toptørre.

- Skoven er en typisk bønderskov, som er selvforyngende, siger han.

Skovene skal dyrkes

En gang imellem har han brugt rådgivning fra Skovdyrkerne.

- Som du kan se, står der mange store gamle træer, og der kunne godt tyndes og skoves. Men jeg vil sige, at et gedigent stormvejr gør nu også meget ved det hele,

siger han og smiler.

Det der med at lægge skov urørt falder ikke i god jord hos A.P. Hansen.

- Skovene skal dyrkes og bruges. Jeg vil ikke kunne holde ud, hvis min skov skulle ligge urørt som mange statsko-

I år har A.P. Hansen doneret to store sparekasse-ege til festivalen Wood Sculpture. Festivalen har været afholdt årligt i Sønderborg siden 2012. En række kunstnere omdanner hver sin egestamme til et kunstværk. Værkerne bliver efterfølgende placeret et sted i kommunen med offentlig adgang.

Til A.P. Hansens landbrugsejendom hører også det stykke mose, hvor arkæologer fandt nydambåden i 1863. Båden er fra cirka 320 efter Kristi fødsel. I 2013 blev der søsat en rekonstruktion af båden, som nu ligger ved Sønderborg. Den originale nydambåd er udstillet på Gottorp Slot, Slesvig.

Familien i centrum

På vejen tilbage fra skoven fortæller A.P. Hansen om sin familie. Den har altid betydet meget for ham.

- Jeg har fire børn. To drenge og to piger. De har alle været ude i verden, hvor de har prøvet kræfter og fået erfaringer. Men jeg er så heldig, at de er kommet hjem igen. Nu bor de her i området. Det er jeg glad for, siger han.

A. P. Hansens kone blev ramt af en kræftsygdom for fire år siden.

- Vi mistede hende desværre sidste år, siger han.

Han holder en lille pause.

- Vi mødte hinanden i Odense, da hun var sygeplejerske-elev. Jeg passede hende her i huset i årene, hvor hun var syg. Vi nåede at være gift i 68 år, siger han.

Endnu en rund fødselsdag

Fremover vil han nyde sin tilværelse og tage det hele lidt med ro.

- Det ærgrer mig, at jeg har fået skaden i benet. Jeg kan nemlig ikke arbejde i skoven mere. Det har jeg ellers holdt utroligt meget af, lyder det.

- Faktisk må jeg også erkende, at som 93-årig, er man lidt til overs. Det er man altså. Men jeg nyder se mine venner og min familie. Det glæder mig, at familien har det godt, og at sønnerne kører virksomheden dygtigt videre, siger han.

Han håber, at han når i hvert fald en rund fødselsdag mere.

- Min 'livlæge', som jeg plejer at kalde ham - siger at jeg nok skal fylde rundt igen. Forhåbentligt får han ret, lyder det fra A.P. Hansen.

ve nu gør. Jeg mener, det er galimatias, at vi skal hente træ ind fra Amazonas og Østeuropa simpelthen fordi, vi ikke selv vil bruge plads på at producere træ i Danmark, lyder det.

For 64 år siden startede A.P. Hansen maskinfabrikken Cormall.

Grundlagde maskinfabrik i hønsehuset

A.P. Hansen er grundlægger af maskinfabrikken Cormall. Det hele begyndte i et hønsehus for 64 år siden. I dag er der produktion i mange dele af verden.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

A.P. Hansen grundlagde i 1961 maskinfabrikken Cormall.

- Det hele begyndte i et gammelt hønsehus i Dybbøl. Det var her, vi producerede den første stålpladekværn. Kværnen blev solgt i 22.000 eksemplarer, fortæller A.P. Hansen.

Navnet Cormall har også sin egen historie.

- Jeg skulle jo finde på et navn, og valget faldt på Cormall. Det er en forkortelse af corn mill, siger han.

Specialiseret produktion

Som årene er gået, er landbrugsenhederne blevet meget større. Udviklingen i landbruget har medført, at Cormall i dag har specialiseret sig i store industrianlæg

til fuldautomatisk fodring af køer, heste og får i mange dele af verden.

Derudover producerer Cormall også teknik til forarbejdning af halm og biomasse til strøelse, foder, biogas, ætanol og meget andet.

Stor udvikling

Siden de første produkter blev fabrikeret i hønsehuset, er det gået stærkt. Koncernen har nu fabrikker i Sydafrika, Indien, Etiopien, Ukraine og Randers.

- Der er fortsat fuld fart på virksomheden. Vi har travlt og kæmper med at følge med efterspørgslen, siger han.

A.P. Hansen er ikke længere involveret i driften. Aktierne er overdraget til de to sønner Peter og Jens.

- Ansvar ligger godt hos mine to sønner. Jeg holder min kæft – og så lader jeg mine to drenge passe biksen. Det gør de heldigvis meget dygtigt, siger han.

Nedslag i A. P. Hansens CV

- Født 1930
- Bor ved Sønderborg, men er opvokset på gård ved Næstved.
- 1951 Uddannet smedesvend og derefter videreuddannet til maskiningeniør
- I 1950'erne arbejder han blandt andet ved den daværende Aarhus Maskinfabrik og ved JF-fabrikken i Sønderborg.
- I 1961 grundlægger han maskinfabrikken Cormall. Cormall har i dag fabrikker i en lang række lande i hele verden.
- 1998-2007 Borgmester i Sønderborg.

Nyt forslag skal sikre lempeligere beskatning af naturejendomme

Nyt forslag sikrer, at tusindvis af naturejendomme bliver beskattet lavere end i første omgang, hvor de blev kategoriseret som ejerboliger. Minister håber på politisk aftale i efteråret.

Et nyt forslag er på bordet i sagen om ejendoms-kategoriseringer. Forslaget betyder, at landbrug, skovbrug og større naturejendomme vil blive samlet i samme ejendoms-kategori.

Dermed er der lagt op til, at tusindvis af ejendomme på landet kan slippe billigere i skat.

Det nye forslag skal samtidig sikre, at reglerne ikke længere står i vejen for mere natur og biodiversitet.

En bred gruppe af organisationer inden for landbrug, natur og landdistrikter bakker op om den nye model, skriver Skatteministeriet i en pressemeddelelse.

Det skal sikre, at vådområder, naturarealer, brakjord eller lignende bliver beskattet på samme lempelige vilkår som intensivt dyrket landbrugsjord.

Kritik af tidligere model

Det er ejendomsforligskredsen, som tog initiativ til at nedsætte følgegruppen i 2023. Det skete efter kritik af, at den ellers besluttede vurderings- og beskatningsmodel kunne bremse omlægningen af dyrket landbrugsjord til natur.

- Jeg er meget glad for, at en bred vifte af organisationer inden for landbrug og natur har samarbejdet med regeringen om at løse et utilsigtet problem i det nye vurderingssystem. Den løsning, de peger på, vil tilgodese både naturen og livet på landet. Jeg ser positivt på forslaget, som vi nu vil drøfte i regeringen, siger skatteminister Jeppe Bruus i en pressemeddelelse.

Med den nye model vil ejendomme med et stort element af natur i fremtiden

Nyt forslag vil betyde lempeligere beskatning af naturejendomme.

Arkivfoto: Jens Mathiasen

blive beskattet på samme måde som landbrug og skovbrug. Konkret vil det betyde, at ca. 13.000 flere ejendomme i landområderne fremover vil blive vurderet og beskattet som landbrug.

Med det nye forslag kan lodsejere med fokus på natur og herlighed fortsat have meget jord udlagt til natur og biodiversitet uden at risikere en voldsom højere beskatning af jorden. Fra politisk side und-

går man samtidig at reglerne modarbejder omlægning til natur og biodiversitet.

Glæde over nyt forslag

Fra Landbrug & Fødevarer er der tilfredshed med forslaget.

- Vi er meget tilfredse med, at der ikke bliver en særskilt kategori for naturejendomme, som alt for nemt kunne drukne i bureaukrati. Om vi taler en hektar byg eller en hektar natur bør beskatningen være ens. De nye kategoriseringsregler er nemmere og mere enkle at forstå. Det er også en stor succes, at flere ejendomme fremover vil blive kategoriseret som landbrugs-ejendomme i vurderingssystemet, oplyser viceformand i L&F, Lone Andersen.

- Skatteregler må ikke holde lodsejere fra at udtage arealer til natur. En vedtagelse vil sikre, at lodsejere ikke skal frygte skattemæssige konsekvenser på ejendomsområdet, hvis de deltager i naturprojekter, fortsætter hun.

Politik efter sommerferien

Forligskredsen er blevet præsenteret for følgegruppens anbefalinger.

Regeringen forventer at kunne fremlægge en endelig model efter sommerferien med henblik på at indgå en politisk aftale med forligskredsen.

Følgegruppen består af Landbrug & Fødevarer, Frie Bønder – Levende Land, Landdistrikternes Fællesråd, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening og Dansk Ejendomsæglerforening.

-jma

Rewilding risikerer at skade Danmarks biodiversitet

Danmark var i urskovstiden ikke præget af store græssende dyr – og de har ikke holdt landskabet lysåbent. Det påpeger professor fra Aarhus Universitet. Rewilding er derfor et eksperiment, som risikerer at skade biodiversiteten, lyder det.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Rewilding. Det er et af tidens helt store emner indenfor naturforvaltning. Store græssende dyr skal 'genforvilde' naturen og skabe lysåbne arealer i landskabet. Dyrene skal græsse året rundt, ligesom de har gjort i tusindvis af år før landbrugets udbredelse.

Men problemet er bare, at det aldrig er sket.

Det påpeger Bent Odgaard, professor emeritus, Aarhus Universitet.

- Min forskning dokumenterer, at Danmark før landbruget ankom for 6000 år siden, aldrig har været domineret af store græssende dyr. Vilde dyr har aldrig kunnet holde det danske landskab lysåbent, siger han.

- Derfor siger jeg i al stilfærdighed; Rewilding er et stort forsøg, som vi ikke kender konsekvenserne af. Vi kan faktisk risikere at miste arter og forringe vores biodiversitet, hvis vi udruller konceptet massivt i Danmark, fortsætter han.

Tæt og mørk skov

Bent Odgaard ved, hvad han taler om. Han er uddannet biolog og har 40 års erfaring med forskning i forhistorisk natur og kulturlandskab.

Skovdyrkeren har sat ham stævne i Hørret Skov, syd for Århus, for at blive klogere på argumenterne bag hans opsigtsvækkende rewilding-skepsis.

- Det kræver en tur tilbage til forhistorisk tid, fortæller han, imens han går ad en skovsti, som fører ind i skoven.

- Min forskning handler nemlig om at analysere fortidens landskab. Det gør vi med boreprøver, som giver et billede af, hvordan landskabet har set ud i forhisto-

risk tid. Altså i tiden før det tidlige bondesamfund ændrede landskabet med dyrehold og landbrugsdrift, lyder det.

Han uddyber, at boreprøverne giver ret detaljerede informationer.

- På bunden af søer aflejres der hvert år et lille lag planterester samt sand og ler, som er skyllet ind over søen. I løbet af tusinder af år summer lagene op til mange meter. Med boreprøver kan vi tolke og analysere lagene. Det bliver en stor historiebog for landskabet, forklarer Bent Odgaard.

Ifølge forskeren er konklusionen klar. Det danske landskab var dækket af skov, før landbruget kom til.

- Prøverne viser, at der næsten ikke var erosion i urskovstiden for 6000-9000 år siden. Samtidig viser pollen, blade, frø og frugter i sølagene, at skovtræer var helt dominerende. Det viser, at den danske forhistoriske urskov har været meget tæt – men dog mere lysåben på den fattigste jordbund. Skoven var domineret af lind, eg, hassel, el og elm med flere. Men der har ikke været store lysåbne arealer, siger Bent Odgaard.

Dyretrykket var også lavt.

- Hvis der havde været store dyrefloke i urskoven, før landbruget ankom, ville vi både have set øgede mængder af græspollen, frø og frugter af græs og urter samt udslag i alle de indikatorer for erosion, som vi har undersøgt, siger han.

Det samme gælder for mellemistidene for flere hundredetusinde år siden. Her

Professorens hovedpointer

- Rewilding-teorien tager fejl. Den forhistoriske danske urskov var tæt og mørk. På næringsfattig jord var skoven mere åben. Der har aldrig tidligere været særligt mange store græssende dyr i Danmark. Dyrene har aldrig kunnet holde landskabet lysåbent
- Den rige biodiversitet, som er knyttet til lysåbne arealer, er hovedsageligt et resultat af årtusinders landbrug – ikke af vilde dyr.
- Der er ingen evidens for at helårsgræsning med store dyr er bedre end sommerafgræsning.
- Danmarks artspulje er en skøn blanding af arter, hvoraf nogle har fundet herop selv efter istiden. Men mange vigtige arter er hjulpet på vej af mennesket og landbruget.
- Hvis vi blindt forvalter efter rewilding risikerer vi at miste arter. Vi risikerer at komme i klemme med at opfylde EU's habitatdirektiv.

I urskovstiden var Danmark dækket af skov. Landet var ikke lysåbent, og det var ikke domineret af store, vilde græssere, fastslår Bent Odgaard. Han er professor emeritus ved Aarhus Universitet og har forsket i Danmarks forhistorie i 40 år.

har der ifølge professoren også været tæt skov og lavt dyretryk.

Han understreger, at der ikke findes data, der påviser, at store vilde græssere har holdt danske skove lysåbne. Rewilding med helårsgræsning baserer sig derfor på en myte.

Landbruget har skabt rig natur

I Hørret Skov er Bent Odgaard nået frem til et stort lysåbent areal. Det er en artsrig eng, som i dag afgræsses af kvæg.

Bent Odgaard sætter sig på knæ og vipper en håndfuld græs til side.

- Se, her dukker en af de spænden-

de arter frem. Det er orkidéen majgøgeurt. Orkideerne er nogle af de arter, vi skal værne om. De trives godt på lysåbne enge, moser og overdrev, som drives med traditionel sommergræsning uden kunstgødning, siger han.

Gamle landkort fra området dokumenterer, at engområdet har været i landbrugsdrift i hundredvis af år.

- Og det er netop min pointe. Det er det traditionelle landbrug, der har sikret lysåbne arealer og dermed meget af den høje biodiversitet, der er knyttet til disse områder. Det er ikke de store vilde græssere, siger han.

Bent Odgaard uddyber, at alle undersøgelser viser, at det lysåbne landskab først dukker op med det tidligste danske bondesamfund. Det var i yngre stenalder omkring år 4000 før Kristus. Men først i bronzealderen omkring år 1500 før Kristus får disse lysåbne arealer stor udbredelse.

- Her kan vi se store mængder pollen af græs og urter, som viser, at bøndernes store husdyrflokke har holdt landskabet åbent gennem afgræsning. Det samme kan vi også se for de seneste 1000 år, forklarer forskeren og uddyber, at traditionel landbrugsdrift med husdyrgræsning uden gødsning er særdeles god til at skabe artsdiversitet.

- Allerede det tidlige landbrug vinterfodrede husdyrene, og derfor kunne der opretholdes en meget større bestand af græssende dyr end i urskoven, hvor vinterperioden uden friske planter udgør en flaskehals for hvor mange dyr arealet kan bære, lyder det.

Rewilding er et moderne forsøg

Professoren gør det klart, at han slet ikke er imod vild natur. Men han fastholder, at rewilding-teorien tager fejl i baseline – ➔

Orkideer hører til de sårbare arter. På billedet ses maj-gøgeurt.

Lysåbne arealer, som her ved Hørret Skov, er skabt af landbruget – ikke af store, vilde græssende dyr. Det fastslår professor emeritus Bent Odgaard.

→ altså den natur, vi skal tilbage til.

Han er bekymret over, at vi i dag udruller rewilding i store dele af den danske naturforvaltning.

- Altså, man kan jo i sagens natur ikke rewilde tilbage til noget, som aldrig har fundet sted. De store, vilde græssende dyr har aldrig været massivt til stede i Danmark – og de har aldrig holdt landskabet lysåbent, siger han.

- De såkaldte rewilding-forsøg kan derfor bedre betegnes som forsøg med helårsgræsning. Det er i hvert fald ikke korrekt, at man skaber eller efterligner 'vild' natur, fortsætter han.

Savner dokumentation

Professoren baserer sin rewilding-

Det er det traditionelle landbrug, der har sikret lysåbne arealer og dermed meget af den høje biodiversitet, der er knyttet til disse områder. Det er ikke de store vilde græssere.

Bent Odgaard

skepsis på mange årtiers videnskabelig forskning.

- Men omvendt er der ingen videnskabelige forsøg på dansk grund, som videnskabeligt dokumenterer bedre positive effekter af helårsgræsning på biodiversiteten end af sommergræsning. De forsøg savner jeg, siger han.

- Eksempelvis skal vi blive klogere på de forskellige former for afgræsning. Jeg vil gerne se videnskabelige forsøg med for eksempel tidlig og sen afgræsning i sommerhalvåret. Hvordan vil den type afgræsning klare sig overfor helårsgræsning. Det vil være væsentligt at få dokumenteret, siger professoren.

Han er ikke i tvivl om, at afgræsning er nødvendigt, men han er selv skeptisk, når

Habitatdirektivet

- Habitatdirektivet fra 1992 forpligter EU's medlemslande til at bevare udvalgte naturtyper og arter, der er karakteristiske, sjældne eller truede i EU.
- Habitatdirektivet omfatter mere end 200 naturtyper og 700 arter af planter og dyr, heraf findes 59 naturtyper og mere end 100 arter i Danmark.

- Vi er nødt til at tage vare på både den naturbetingede natur og den kulturbetingede. De to fletter sig uløseligt ind i hinanden. EU's direktiver skelner heller ikke mellem arternes historie. Vi har bare en forpligtelse til at sikre deres vilkår og overlevelse, siger han.

Landbruget har skabt biodiversitet

I stedet for rewilding, opfordrer Bent Odgaard til, at naturforvalterne igen får øjnene op for effekterne af traditionel landbrugsdrift.

- Man går galt i byen, hvis man ikke anerkender de gavnlige effekter af det tidlige før-industrielle landbrug. I årtusinder har landbrugets husdyr græsset og gavnet naturen, ligesom høslæt har spillet en vigtig rolle, siger han. Det betyder

også, at en del af de arter, som vi betragter som naturlige i Danmark, i virkeligheden er ankommet sammen med det tidlige landbrug, og at de derfor er knyttet til sommergræsning med husdyr.

Den mest truede biodiversitet er netop knyttet til åbne, græssede landskaber uden gødsning.

- De landskaber får vi ikke nødvendigvis igen ved at benytte helårsgræsning med store græssere uden tilskudsfordring om vinteren. I stedet skal vi gentage den udnyttelse, som det traditionelle landbrug har benyttet i årtusinder.

- Det kræver, at vi dels styrer næringsstofferne og dels anvender driftsformer, som arterne trives godt under. Her kommer vi ikke uden om den klassiske husdyrgræsning med køer, heste, geder og får, siger han.

det kommer til helårsgræsning.

- Der kan være tendens til, at dyrene søger ned i de våde områder, og de bliver trådt op i vinterhalvåret. Hvilke effekter har det på orkideer og andre sårbare arter. Det ved vi faktisk ikke i dag, og det skal vi have undersøgt, lyder opfordringen.

Risikerer at miste arter

Bent Odgaard mener, at en massiv udrulning af rewilding kan koste arter. Ifølge EU's habitatdirektiv er vi forpligtet til at bevare sjældne og truede dyre- og plantearter og naturtyper.

- Men hvis vi blindt udruller rewilding massivt, risikerer vi at komme i klemme med at opfylde EU's habitatdirektiv, lyder advarslen fra Bent Odgaard.

Om professor Bent Odgaard

- Bent Odgaard er uddannet biolog. Han er professor emeritus ved Institut for Geoscience ved Aarhus Universitet.
- I 40 år har han forsket på grænsefladen mellem biologi og geologi. Fokus er palæo-økologi og økosystemer i geologisk skala. Det vil sige, at han forsker i meget langt tidsperspektiv og er ekspert i forhistorisk dansk natur og kulturlandskab.
- Hans forskning er blandt andet baseret på analyser af pollen og andre planterester i boreprøver fra aflejringer på bunden af danske søer.
- Nedslog i CV'et
 - 1980 Biolog (cand. scient.) med speciale i pollenanalyse.
 - 1980-2002 Seniorforsker ved GEUS.
 - 1994 Doktorgrad (dr. scient.) ved Københavns Universitet i Vestjyllands vegetation siden istiden med særlig fokus på hedernes historie.
 - 2002-2018 Professor ved Aarhus Universitet, Institut for Geoscience.

Stor interesse for ny biodiversitetsordning

Efter massiv overansøgning smider ministeren ekstra penge i tilskudsordningen til biodiversitetsskov.

Landbrugsstyrelsen har modtaget ekstra mange ansøgninger fra lodsejere og kommuner, der ønsker tilskud til biodiversitetsskov.

Fødevareminister Jacob Jensen (V), har derfor besluttet at finde midler til at imødekomme alle ansøgninger i år, oplyser styrelsen i en pressemeddelelse.

Fakta

- Formålet med ordningen biodiversitetsskov er at fremme og bevare biodiversiteten i skovene samt sikre og fremme stabile levesteder for de arter, som er tilknyttet skov.
- Ordningen biodiversitetsskov er en frivillig ordning. Tilskuddet kan gives til private lodsejere eller kommuner.
- I tilskudsordningen gives tilskud til bevaring af træer i skovarealet til naturligt henfald, idet døde og gamle træer har stor betydning for skovens biodiversitet. Mange arter, såsom insekter og svampe, er direkte eller indirekte knyttet til det døde træ, herunder en række af landets sjældne arter. Tilskuddet gives også til ekstensiv skovdrift af tilsagnsarealet i 20 år.
- Ordningen har en samlet pulje på 125 mio. kr. fordelt over perioden 2024-2027 og er en del af den danske CAP-plan 2023-2027.

- Jeg er glad for, at vores nye og mere simple ansøgningsmodel lader til at have resulteret i ansøgninger for næsten dobbelt så mange millioner til at etablere biodiversitetsskove, som der i første omgang var afsat penge til, siger Jacob Jensen.

- Jeg har valgt at give Landbrugsstyrelsen mulighed for at imødekomme alle kvalificerede ansøgninger i år. Målet er klart: Vi skal have gang i langt flere biodiversitetsprojekter, så vi kan bevare biodiversiteten i skovene og sikre stabile levesteder for de

Teknologi og innovation skal hjælpe fremtidens skovbrug

Klimaforandringer gør verdens skove mere sårbare overfor stressfaktorer som skovbrande og skadedyr. Det fastslår ny rapport fra FAO, som peger på nye teknologier som problemknusere.

En ny rapport fra FAO peger på, at innovation og nye teknologier vil blive vigtige redskaber i fremtidens skovforvaltning. Forventningen er, at klimaforandringer gør skovene langt mere sårbare.

Mere konkret vurderes det, at skovene

Den globale træproduktion er stigende.

vil blive udsat for flere skovbrande og skadegørere.

Der bliver blandt andet peget på et højt antal skovbrande i løbet de senere år, og alene i 2023 blev der udledt 6687 megaton CO₂ fra skovbrande.

Klimaforandringerne vil også øge risikoen for angreb af invasive arter, hvor skadedyr og sygdomme risikerer at forringe væksten og at slå træer ihjel.

Imellem de teknologiske redskaber peger rapporten på øget brug af kunstig intelligens, mere og bedre overvågning af skovene og brugen af droner og satellitteknologi.

Stor efterspørgsel

Det er helt nødvendigt at finde redskaber til at holde de globale skove sunde. For sam-

I tilskudsordningen gives tilskud til bevaring af træer i skovarealet til naturligt henfald, idet døde og gamle træer har stor betydning for skovens biodiversitet. Arkivfoto: Jens Mathiasen

dyrearter, som lever i og af skove, fortsætter han.

Ændret ordning

Ordningen for biodiversitetsskov har til formål at give økonomisk opbakning til projekter, der skal fremme og bevare biodiversiteten i skovene og sikre stabile levesteder for de dyrearter, som lever i skove.

Tidligere er den kun søgt i et meget begrænset omfang, og derfor besluttede Landbrugsstyrelsen at lave en ny, simplere og mere smidig ordning for ansøgere under biodiversitetsskov, så det blev lettere for skovejere at søge om tilskud.

Der har været en søgning på cirka 56 millioner kroner i alt, hvilket svarer til cirka 25 millioner kroner mere end den afsatte ramme i 2024.

tidig med, at skovene bliver mere sårbare, fortsætter efterspørgslen efter træ med at stige.

Fremskrivninger viser, at den globale efterspørgsel efter rundtræ kan stige med så meget som 49 procent mellem 2020 og 2050.

Den globale træproduktion forbliver samtidig på rekordniveauer. Efter et kortvarigt fald under Covid er produktionen tilbage på omkring fire milliarder kubikmeter årligt, oplyser FAO.

Rapporten har titlen The State of the World's Forests 2024: Forest-sector innovations towards a more sustainable future.

Skovdyrkerne hjælper skovejere med nye krav

Den nye EUDR-forordning stiller blandt andet krav til dokumentation ved skovninger. Skovdyrkerne arbejder for at gøre det så nemt som muligt, at være skovejere og medlem under de nye regler.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

EU's nye EUDR-forordning er på trapperne. Med de nye regler følger en række ekstra krav om dokumentation for skovejere, som skover og sælger råtræ.

Skovdyrkerne vil gøre det så nemt som muligt at være skovejere og levere råtræ under den nye forordning.

- Vi forventer, at vi kan håndtere de ekstra nye krav for vores medlemmer. Målet er, at vores medlemmer skal opleve mindst muligt ekstra arbejde og bøvvl som følge af kravene, siger Casper Pleidrup, forstfuldmægtig ved Skovdyrkernes sekretariat.

Han uddyber, at der blandt andet er krav om, at der skal kunne fremvises en due diligence-erklæring ved skovninger, og der skal indtastes hugstdata i en EU-database. Samtidig skal skovejere registreres i en database. Det gælder for skovninger udført fra 2025 og fremefter.

- Vurderingen er, at vi via en fuldmagt kan foretage de nødvendige registreringer og indberetninger for skovejerne, oplyser Casper Pleidrup.

National implementering

EUDR-reglerne er fortsat ved at blive fortolket og implementeret i EU's medlemslande.

Derfor venter skovbranchen på konkrete retningslinjer fra Miljøstyrelsen, som er dansk myndighed på området.

- Det er stadig uklart, hvilken betydning EUDR vil få for den praktiske skovdrift. Der kan opstå udfordringer med valg af træarter og foryngelsesmetoder - især i gamle løvtræsarealer, hvis disse er udpeget som særlige skove. Vi følger udviklingen tæt og informerer, når der er nyt, siger Casper Pleidrup.

Kritik fra branchen

Grundreglen i EUDR er, at der ikke må være produkter på EU-markedet, der har bidraget til

afskovning eller forringelse af skov.

Der har også været et stort ønske om at øge kontrol og sanktionsmuligheder over for virksomheder, der handler med produkter, som strider imod EU-reglerne.

Igennem de senere måneder har der lydt kritik af reglerne fra blandt andre europæiske skovejere igennem organisationen CEPF.

Også fra Dansk Skovforening har man ønsket at få implementeringen af EUDR udskudt, fordi der fortsat er for mange uklarheder.

Her oplever man, at der mangler afklaring og vejledning på helt centrale dele af forordningen fra EU-Kommissionen.

- Vi håber, at EU-Kommissionen vil komme til fornuft og udskyde gennemførelsen af forordningen, så systemerne kan være på plads, og alle kan blive ordentligt klædt på til at levere de nødvendige data, lød det fra Tanja Blindbæk tidligere på året.

Status ser dog ud til at være, at EU holder fast i, at reglerne skal træde i kraft 1. januar 2025.

Skovhistorisk selskab inviterer til gratis ekskursion

Skovhistorisk Selskab arbejder for at fremme viden om skovene og deres historie. Selskabet inviterer Skovdyrkerens medlemmer til at deltage gratis i den kommende efterårsekskursion.

Skovhistorie er meget mere end tørre beretninger om skov og folk.

Det kan du selv opleve som skovdyrkermedlem. Skovhistorisk Selskab inviterer nemlig medlemmer af skovdyrkerforeningerne gratis med til deres kommende efterårsekskursion.

Ekskursionen går til skovene omkring Salten Langsø.

Vigtig disciplin

Skovhistorie er faktisk en vigtig skovbrugsfaglig og forskningsmæssig disciplin. Den giver indsigt i de økologiske, kulturelle, økonomiske og klimatiske aspekter af skovbrug, der har formet menneskelige samfund og miljøer gennem tiden.

Undersøgelser af skovvegetationens historie (se også artiklen med professor

emeritus Bent Odgaard på side 10-13) hjælper os med at forstå, hvordan skove har udviklet sig over tid, hvordan de har reageret på klimaforandringer og menneskelig indgriben, og hvad disse faktorer betyder for skovenes tilstand i dag. Dette er essentielt for en bæredygtig forvaltning af skovene i fremtiden.

Hertil kommer, at skove har spillet en

Skovhistorisk Selskab støtter op om dansk skovhistorie, som blandt andet kan ses på Det Grønne Museum på Djursland.

Skovhistorisk Selskabs logo er Danmarks ældste træ, den mindst 1200 år gamle Kongeeg ved Jægerspris, tegnet af kunstneren Ingeborg Frederiksen.

central rolle i mange kulturer som kilde til ressourcer, myter og rekreative aktiviteter. Skovhistorie giver os indsigt i, hvordan forskellige samfund har interageret med skove, og hvordan disse interaktioner har formet både landskaber og kultur.

Endelig har skove i et benyttelsesmæssigt perspektiv været en vigtig kilde til byggematerialer, energi, medicin og andre ressourcer, hvilket har haft betydelige økonomiske konsekvenser for alle verdens samfund.

Forståelsen af skovhistorie kan hjælpe os med at vurdere de langsigtede økonomiske virkninger af skovbenyttelse og bæredygtig forvaltning.

Skovhistorisk Selskab

Forskning og formidling af skovhistorie i en dansk kontekst varetages primært af Det Grønne Museum på Gl. Estrup på Djursland, som det tidligere Jagt- og Skovbrugsmuseum blev en del af fra 2016.

Siden 1953 har der også eksisteret en særlig forening for fremme af interessen for skovhistorie, nemlig Skovhistorisk Selskab. Foreningen, som er landsdækkende, blev stiftet som den første skovhistoriske forening i Norden, og har p.t. 125 medlemmer. Foreningen virker blandt andet ved at opmuntre til skovhistorisk forskning gennem samarbejde med og støtte til Det Grønne Museum, ved møder og ekskursioner og ved at udgive og formidle skovhistorisk litteratur.

Skovhistorisk Selskab udgør således et vigtigt netværk for forskere, museumsfolk, skovfolk og andre med interesse for skovhistorie og kulturarv – og en vigtig aktør for publicering af skovhistorisk stof.

Medlemskab

I selskabet optages både enkeltpersoner og institutioner, såsom skovdistrikter og foreninger. Blandt medlemsfordelene er blandt andet løbende information om arrangementer og publikationer, invitation til deltagelse i to årlige skovhistoriske ekskursioner samt mulighed for rabat på køb af bøger om skovhistorie. Kontingentet er p.t. 250 kr. om året.

Du kan læse meget mere om Skovhistorisk Selskab og om medlemskab på foreningens hjemmeside: www.skovhistorie.dk

-kge

Invitation til gratis ekskursion

Skovhistorisk Selskab inviterer medlemmerne af skovdyrkerforeningerne til at deltage i selskabets efterårsekskursion til skovene omkring Salten Langsø.

Det foregår lørdag den 5. oktober 2024, kl. 10–16.

Vært er fhv. direktør og skovrider i Salten Langsø Skovadministration Niels Peter Dalsgaard Jensen. Niels Peter er tillige tidligere formand for certificeringsordningen PEFC og nuværende formand for ProSilva, hvilket afspejler hans store interesse for naturnær skovdyrking.

Transport foregår i egne biler

Kl. 10 Mødested: Addithus, Additvej 15, 8740 Brædstrup.

Kl. 13 Frokost på Hotel Pejsegården, Søndergade 112, 8740 Brædstrup

Kl. 16 Afslutning ved Addithus.

Ekskursionen er gratis, men frokosten koster 150 kroner, som betales til selskabets sekretær Erik Hulsrøj.

Tilmelding er nødvendig og skal ske senest fredag d. 27. september 2024.

Tilmelding til ekskursionen sker til sekretær Erik Hulsrøj på mailadressen kontakt@skovhistorie.dk

Forsker og myndigheder advarer mod ny bakterie

I Sydeuropa slår en ny bakterie store olivenplantager ihjel. Bakterien kan risikere at ramme danske skovtræer som for eksempel eg og ær. Seniorforsker opfordrer til forsigtighed ved indførelse af planter.

Af Jens Mathiasen

Xylella fastidiosa.

Det er navnet på den bakterie, som har slået massevis af oliventræer ihjel i Sydeuropa.

I Italien har bakterien angrebet store plantager med oliventræer, der nu er ved at blive destrueret.

Xylella kan ikke ses med det blotte øje. Men bakterien medfører omfattende skader. Det har de seneste år haft enorme økonomiske konsekvenser for italienske olivenavlere.

Hvis en plante bliver smittet, mister den evnen til at optage vand og næring og dør. Sygdommen smitter nemt fra plante til plante, oplyser Landbrugsstyrelsen.

Bakterien er ikke kræsen, den kan også gå på andre træer – herunder danske skovtræarter.

- Mange danske planter er i risikogruppen. Det kan være eg og kirsebær. Men også vin og valnød og en række andre arter kan blive ramt, oplyser Landbrugsstyrelsen.

Skovejere skal ikke ligge søvnløse

Truslen skal tages alvorlig, men danske skovejere skal ikke ligge søvnløse. Det mener Iben Margrete Thomsen, der er seniorrådgiver ved IGN, Københavns Universitet.

- Bakteriens skader i Sydeuropa er dybt alvorlige. Mit råd er, at både skovbrugs-

branchen og ferierejsende borgere er meget forsigtige, når der indføres planter til Danmark. Det er en skadevolder, som vi selvfølgelig ikke skal have til landet, siger Iben Margrete Thomsen.

Hun gør det klart, at man faktisk ikke ved, hvor slemt det vil gå, hvis svampen fik fodfæste i danske skovbevoksninger.

- Der er ikke meget erfaring. Hvis træarter som eg og ær angribes af *Xylella*, synes det ikke at være lig med en hurtig plantedød - slet ikke som oliven i Italien, siger hun.

- Vi ved ikke, hvor problematisk bakterien er på stilke. Andre ege som rødæg omtales mere som værter. Jeg har kun fundet omtale af et enkelt fund af bakterien i stilke, og det var i Nordamerika, siger hun.

Hun uddyber, at dens styrke er, at den er bredspektret - og derfor svær at stoppe.

- Den kan hoppe på en lang række arter. Derudover har bakterien også stor tilpasningsevne. Det vil sige, at den kan ændre sig og tilpasse sig, så den kan potentielt blive mere farlig for værterne, som tiden går, lyder det fra Iben Margrete Thomsen.

På styrelsens liste

Xylella fastidiosa er en af over 200 alvorlige plantesygdomme og skadelige insek-

Ifølge seniorrådgiver Iben Margrete Thomsen bør man udvise forsigtighed. - Vi skal undgå at bakterien kommer til Danmark, siger hun.

ter, som er på Landbrugsstyrelsens 'most unwanted'-liste. Det er listen over såkaldte karantæneskadegørere.

- Hvis de kommer til landet, kan de gøre uoprettelig skade på dansk natur og planteproduktion. Karantæneskadegørere er plantesygdomme og biller, vi ikke skal have indenfor landets grænser, men som desværre kan sprede sig med rejseaktivitet og handel, oplyser styrelsen.

- Vi har set store ødelæggelser i an-

Bakterien kan blandt andet angribe egeslægten. Men danske skovejere skal ikke ligge søvnløse over risikoen, mener Iben Margrete Thomsen. Arkivfoto.

i Danmark, siger Iben Margrete Thomsen.

Undgå import af planter

Generelt fraråder Landbrugsstyrelsen, at man tager planter, frø, frugt og grønt med hjem fra ferien.

Hvis man alligevel medbringer blomster eller frø, frugt, grønt og planter med fra lande uden for EU, skal man altid huske at få et officielt plantesundhedscertifikat. Det er et lovkrav og en garanti for, at det man tager med hjem i kufferten, ikke indeholder potentielt ødelæggende insekter eller plantesygdomme.

Som rejsende kan man altid tjekke reglerne på www.borger.dk ved at søge på 'rejse' og på www.Landbrugsstyrelsen.dk samt www.Plantesundhed.dk, hvor det også er muligt at anmelde hvis man har mistanke om fund af alvorlige karantæneskadegørere.

dre lande, når en karantæneskadegører er kommet inden for landets grænser, så vores bedste råd til rejsende er, at de helt undlader at tage planter og frø med hjem fra ferien. Det er den nemmeste måde at undgå, at kritiske plantesygdomme og uønskede kryb kommer til Danmark. Det gælder især, hvis man rejser uden for EU, siger enhedschef i Landbrugsstyrelsen for Planter & Biosikkerhed, Kristine Riskær.

Spørg ind til oprindelse

Iben Margrete Thomsen bakker op – og

opfordrer også skovbrugsbranchen til at være forsigtig, når nye planter skal i jorden.

- Det bedste er at benytte planter, som har dansk oprindelse. Er man nødt til at købe planter med udenlandsk oprindelse, så er det vigtigt, at skovejeren spørger ind til oprindelse og sundhed hos den planteskole, hvor man køber planterne, lyder rådet.

- Det er vigtigt at både skovbrugsbranche og rejsende borgere står sammen om at forebygge at skadegørere får fodfæste

Karantæneskadegørere

- Karantæneskadegørere er en række særligt alvorligt skadelige insekter, svampe, bakterier og vira, der ikke tidligere er fundet eller findes meget begrænset i EU.
- Karantæneskadegørerne er regulerede og skal, i modsætning til andre typer af uønskede og invasive arter, udrykkes hurtigst muligt, efter EU's Plantesundhedsforordning, for at passe på vores fælles natur og planteproduktion, da de ellers kan lave uoprettelig skade på det danske natur- og planteliv.
- Alle borgere har pligt til at anmelde det til Landbrugsstyrelsen, hvis de får en mistanke om, at de har fundet en karantæneskadegører.
- Du kan som borger anmelde en mistanke om karantæneskadegørere på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

Bakterien har udrettet store skader i Sydeuropa, hvor olivenplantager er ramt i stor stil. Arkivfoto.

Ny ordning giver mulighed for tilskud til permanent braklægning.

Ny ordning giver penge til permanent braklægning

Har du planer om at give naturen bedre plads ved at tage arealer ud af drift, så kan du nu få tilskud fra en ny EU-ordning. Du kan få op til 82.500 kroner.

Af Casper Pleidrup, forstfuldmægtig ved Skovdyrkerne.

Nu kan du få penge for at udtage landbrugsarealer af drift, så natur og miljø kan få bedre plads på din ejendom.

Muligheden er kommet med tilskudsordningen permanent ekstensivering.

Formålet er at støtte udtagning af landbrugsjord for at reducere klima- og kvælstofbelastning samt fremme biodiversiteten.

Du kan som udgangspunkt søge ordningen til alle landbrugsarealer. Det er ikke en betingelse, at arealet indgår i et vand- og klimaprojekt eller lignende.

Opnås der tilskud, må arealet ikke sprøjtes eller gødes, ligesom du som udgangspunkt heller ikke må jordbehandle, tilplante eller tilså arealet.

En række muligheder

Arealet skal være over 0,3 hektar og må ikke allerede være pålagt lignende restriktioner. Det må heller ikke være paragraf 3-beskyttet.

Arealet vil højst sandsynligt ikke kunne anvendes til skovrejsning, men det vil

Om ordningen

- Permanent ekstensivering har til formål at støtte udtagning af landbrugsjord for at reducere påvirkning af klimaet og mindske kvælstofudledningen og fremme biodiversiteten.
- Lodsejere kan søge, hvis det sammenhængende landbrugsareal er på mindst 0,3 hektar.
- Arealet må slås eller afgræsses. Arealet må også ligge urørt eller gro til med træer og buske. Vær opmærksom på, at hvis det udvikler sig til skov, skal dette godkendes af kommunen.

afhænge af en konkret vurdering af kommune og stat om formålet med ordningen stadig er opfyldt.

Juletræsarealer vil ikke kunne medtages under ordningen, oplyser Landbrugsstyrelsen.

Naturlig tilgroning til skov vil skulle godkendes af kommunen, og det er uklart om grundbetalingen i så fald kan fortsætte.

Op til 82.500 kroner

Tilskuddets størrelse afhænger af, om arealet var anmeldt i fællesskemaet som et omdriftsareal. I det tilfælde vil man kunne opnå 82.500 kroner pr. hektar. Er der tale om et permanent græsareal kan der opnås 35.500 kroner pr. hektar.

Tilskuddet forventes udbetalt i december 2025. Grundbetalingen vil fortsætte så længe aktivitetskravet opretholdes. Det kan være afgræsning eller slåning minimum hvert femte år.

Ejer får som udgangspunkt udbetalt tilskuddet som en éngangsudbetaling.

Beskatningen af tilskuddet er ikke endeligt afklaret. For nuværende falder det under reglerne for ejendomsavancebeskatning og skal efter en udregning beskattes som et delsalg samme år som tilskuddet udbetales. Udregningen kan laves af en revisor, inden du søger tilskuddet. Der er dog også stadig mulighed for, at der beslutes lempeligere beskatningsregler, inden ordningen træder i kraft.

Ekstensiveringen tinglyses på ejendommen som en evigtvarende forpligtelse. Ordningen forventes at åbne i september i år og løber frem til slutningen af november i år.

Børsen har brug for 800 træer

Genopbygningen af den brændte Børsen-bygning i København kræver store mængder byggematerialer i enorme dimensioner.

Knap fire måneder efter, at den ikoniske bygning Børsen brændte ned, kan genopbygningen gå i gang.

Ifølge adm. direktør hos Dansk Erhverv, Brian Mikkelsen, er det planen, at bygningen så vidt muligt skal føres tilbage til sit originale udtryk dog med et mere moderne islæt.

Det skriver avisen Børsen ifølge Wood Supply.

Genopbygningen vil blive et enormt arbejde. Der er tale om en bygning med 400 år på bagen.

800 træer

Ifølge Lars Daugaard Jepsen, der er underdirektør i Dansk Erhverv og leder af genopbygningsgruppen, skal der findes 800 træer fra samme fyrretræsskov, som skal erstatte de forhenværende bærende og nu forkullede træ søjler, som var næsten 600 år gamle.

- En udfordring ved genopbygningen er, at der er brug for store mængder byggematerialer i dimensioner, man ikke bare bestiller i den lokale trælast, siger han til avisen Børsen.

55 procent af Børsen brændte 16. april i år. Bygningen blev opført i 1620'erne som handelsbygning af Kong Christian IV. I dag er bygningen ejet af Dansk Erhverv og har fungeret som kontorbygning.

Svenske analytikere forudser bedre rentabilitet

Svenske Handelsbanken har for nyligt udarbejdet en skovrapport, hvor banken ifølge det svenske medie Skogsaktuellt vurderer, at skovbranchens rentabilitet vil blive forbedret, fordi priserne på industrielle skovprodukter forventes at rette sig i løbet af 2024. Efterspørgslen på råtræ fra skovene vil ifølge bankens vurdering fortsætte med at stige. Det skriver Grøn Teknik.

Handelsbankens skov-analytikere konstaterer, at den økonomiske situation har ændret sig markant i løbet af det seneste halve år, og at den første fase i en længere opadgående trend er begyndt. Dansk skovbrug fylder ikke meget sammenlignet med svensk skovbrug, men de svenske forudsigelser kan være med til at give et fingerpraj om, hvordan markedet som helhed bevæger sig.

Ny organisation betyder flyttedag for juletræsfolk

Skovdyrkernes juletræsskovfogeder er flyttet til Green Product fra de lokale skovdyrkerforeninger. Du kan fortsat kontakte din skovfoged og få rådgivning som hidtil.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

I foråret samlede Skovdyrkerne alle juletræsaktiviteter i datterselskabet Green Product A/S.

Ændringen blev gennemført for at skabe bedre service for både medlemmer og kunder.

Med ændringen fulgte også en flyttedag for Skovdyrkernes juletræsskovfogeder.

Fremover er alle juletræsskovfogeder knyttet til Green Product i stedet for den lokale skovdyrkerforening.

Samme fagfolk

I praksis vil du som medlem ikke opleve ændringer som følge af den nye organisation.

Medarbejderne er fortsat i samme lokalområde – og de kan fortsat kontaktes lokalt. Men de arbejder nu sammen i et stærkt fagligt team i Green Product – til gavn for dig, som benytter vores fagfolk til rådgivning.

- Størstedelen af vores medlemmer vil fortsat blive betjent af den samme juletræsskovfoged som tidligere, og alle vil naturligvis opleve den samme stærke betalingsikkerhed som altid, når man handler via Skovdyrkerne.

- Den største synlige forskel for dig

som medlem bliver, at du fremover vil modtage afregninger og fakturaer fra Green Product i stedet for en lokalforening, siger Henning Post, der er direktør hos Green Product.

I boksen her på siden kan du se de faglige juletræsskovfogeder og deres kontaktinfo. Alle arbejder fuldtid med produktion af juletræer.

Læs mere om den nye organisation i Skovdyrkeren juni/juli 2024.

Følgende skovfogeder er nu knyttet til Green Product og arbejder fuldtid med juletræer

Navn	Tlf	Mail
Søren Lundgaard, Skovdyrkerne NordØst	22387317	slu@ green-product.dk
Lars Prangsgaard, Skovdyrkerne Vest	40181094	lpr@ green-product.dk
Mikkel Gandrup, Skovdyrkerne Midt	24894577	mig@ green-product.dk
Martin Dittfeld, Skovdyrkerne Syd	27526070	mdi@green-product.dk
Michael Rodding, Skovdyrkerne Syd	30525767	mro@green-product.dk
Asger Toft Ravn, Skovdyrkerne Øerne	40497516	atr@green-product.dk

Overordnet set kigger vi ind i et stabilt marked med stabile priser, siger skovfoged Jakob Nielsen fra Skovdyrkerne Øerne.

Få den rigtige sparring, inden du sælger dit råtræ

Når det kommer til handlen med råtræ, vurderer skovfoged Jakob Nielsen fra Skovdyrkerne Øerne, at vi går en fornuftig sæson i møde med et stabilt marked. Skal du selv handle med råtræ, kommer her et par gode råd fra skovfogeden.

Har du skov og overvejer at sælge råtræ til efteråret, har Skovdyrkerne Øerne et par gode råd og anbefalinger, inden du svinger motorsaven eller tænder flishuggeren.

Skovfoged Jakob Nielsen anbefaler i før-

ste omgang, at man først og fremmest får lavet en klar forventningsafstemning med Skovdyrkerne Øerne, der kender markedet indgående – især hvis man ikke har prøvet at sælge sit træ før.

- Lad os få et indledende møde. En lodsejer kan have flere forestillinger om, hvad der skal afsættes og hvor meget, hvor vi måske har en anden faglig fornemmelse. For det er vigtigt at udvælge de rigtige stammer og ikke skove til højre og venstre. Samtidig har markedet også et behov, der sætter en naturlig grænse for,

hvad vi kan sælge.

- For løvtræer – det vil blandt andet sige, ask, ahorn, bøg og eg – ligger markedet stabilt. Det samme gælder nåletræer til de danske savværker. Overordnet set kigger vi ind i et roligt marked med stabile priser.

Det kan handle om timing

Ifølge skovfogeden er der en række faldgruber, man skal være opmærksom på, når man vil afsætte sit råtræ.

- Skal du sælge nåletræer til eksport,

For løvtræer – det vil blandt andet sige, ask, ahorn, bøg og eg – ligger markedet stabilt.

er der en timing, du skal ramme, netop fordi markedet oplever udsving. Her kræver det ekstra markedskendskab og rådgivning, som Skovdyrkerne Øerne kommer med.

- En anden faldgrube kunne være, at du overvejer at sælge et parti eg til april eller maj næste år. Her rammer du markedet, bedst som det er ved at lukke ned, og du kan risikere at få en lavere pris. Derfor vil jeg anbefale, at du sparrer med os, så vi sammen kan finde ud af, hvad de bedste muligheder er for dig – for det er altid individuelt.

Hvilke sortimenter, der efterspørges lige nu, er ikke entydigt, men ener-

gitræ kunne være et bud, forklarer skovfogeden.

- Når du sammen med os har fået udvalgt de træer, der skal sælges, kan det også være en god idé at tale om genplantning, og hvordan man ellers vil bruge området. Her og nu tænker folk på markedet og aftagningsmuligheder, men samtidig er det klogt at se nogle vækst-

sæsoner frem. Hvilke træarter bliver der brug for, og hvad giver mening i den skov, vi står i. Det kræver, at vi sammen ser ind i krystalkuglen og lægger en langsigtet plan.

Et sidste godt råd fra skovfogeden er: Hjælp hinanden.

- Hvis man ved, at flere naboer også går med tanker om at få skovet, kan det give god mening at slå sig sammen. Man kan tit opnå en besparelse ved at skove hos flere lodsejere i et lokalområde på samme tid og afsætte råtræet samlet. Dermed sikrer vi dig gode priser uanset størrelsen af din skov.

Hvad bruger man råtræ til?

- For nåletræet er de typiske anvendelsesmuligheder langtømmer, korttømmer og emballagetræ på varierende længder samt energitræ og flis.
- I løvtræ vil valget være mellem plankekævlér, gulvtræ, brænde og flis. Her er træarten afgørende for den optimale aflægning. For træarter som eg og ær vil der være meget at hente i en korrekt aflægning. Kappes en stor ær-kævlér over 50 centimeter f.eks. i gulvtræ, kan det betyde et værditab på 75 procent.

Skovdyrkerne Øerne ændrer i organisationens ledelse.

Ændring af ledelsen i Skovdyrkerne Øerne

Af Hans Christian Teisen, bestyrelsesformand, Skovdyrkerforeningen Øerne

Bestyrelsen i Skovdyrkerne Øerne og direktør Lars Muldbak er blevet enige om at stoppe det gode samarbejde efter seks år.

Ændringen i ledelsen sker, fordi bestyrelsen ønsker en mere skovbrugsfaglig profil til at implementere den fremtidige strategi.

Bestyrelsen værdsætter den tid og de kompetencer, Lars har bidraget med. Lars Muldbak har gennemført en vellykket fusion i Skovdyrkerforeningen Øerne, og der er nu skabt et solidt og nødvendigt fundament for foreningens fremtidige udvikling.

Bestyrelsen ønsker Lars alt det bedste i hans fremtidige karriere.

Vi vil senest i forbindelse med foreningens generalforsamling tirsdag den 22. oktober orientere nærmere om den fremtidige strategi.

Eventuelle spørgsmål vedrørende ændringerne kan rettes til Hans Christian Teisen, bestyrelsesformand (20306985/hcteisen@gmail.com)

Indtil en permanent løsning er på plads, varetages den daglige ledelse af Skovdyrkerne Øerne af:

- **Jørgen Pedersen**, afd. chef, Fyn (24232813/jpe@skovdyrkerne.dk)
- **Rasmus Larsen**, afd. chef, Sjælland/Bornholm (22329530/rla@skovdyrkerne.dk)
- **Kenneth Holmbech**, økonomichef (41111662/kho@skovdyrkerne.dk)

Kongelige belønningsmedalje

I forlængelse af skovfoged Peder Dammands 40 års jubilæum primo 2024, er Peder blevet indstillet til og blevet tildelt den kongelige belønningsmedalje.

Peder Dammand har været i foreningen siden 1. februar 1984, hvor han blev ansat som skovfogedassistent af den daværende skovrider, Frands Fraas Nielsen, i Skovdyrkerforeningen Fyn Nord. Peder har derfor været med i hele foreningens udvikling og medfølgende fusioner. Peder har gennem årene beskæftiget sig med stort set alle driftsgrene inden for skovbruget.

I de første år af hans ansættelse var han med til at introducere det traditionelle og professionelle skovbrug for mange mindre skovejere, der kvitterede med medlemskab af foreningen, hvilket medførte en markant stigning i medlemstallet samt omsætning af råtræ, planter og entreprisedydelser. I de følgende år var han en stor drivkraft, der sammen med medlemmerne udviklede den fynske produktion af juletræer og pyntegrønt.

Salg af råtræ har gennem hele Peders karriere været hans hjertebarn, idet Peder altid har søgt den optimale afsætning for både større og mindre partier til gavn for skovejerne. Dette har medført, at stort set alle danske savværker og råtræshandlere kender Peder, hvor han er højt respekteret for sin faglighed og troværdighed. Peder har derudover haft forskellige tillidshverv inden for Dansk Skovbrug; han har blandt andet været medlem af Grønt Råd i Assens Kommune for Dansk Skovforening.

Peder er overordentligt højt værdsat af de fynske skovejere for sit engagement, sin professionalisme og sin store faglige viden.